

3. Tillgänglighet

Tillgänglighet handlar om att kunna vara delaktig i samhället. Att skapa tillgänglighet innebär att ta bort hinder som gör att personer med funktionsnedsättning inte kan ta del av allt som andra kan i ett samhälle.

Vad är tillgänglighet?

FN beskriver i sin deklaration om [mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning](#) i artikel 9, tillgänglighet som:

”För att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att leva oberoende och att fullt ut delta på alla livets områden, ska konventionsstaterna vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång på lika villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation...”

Tillgänglighet handlar alltså inte bara om att kunna ta sig in i byggnader eller röra sig fritt. Det handlar om att kunna vara delaktig överallt på samma sätt som andra. Att kunna förstå information eller använda teknik. Ett tillgängligt samhälle tar hänsyn till att vi alla är olika.

Många saker som vi idag tar som självklart som exempelvis fjärrkontrollen och vattenkranen med ett, istället för två handtag är tillgänglighetsuppfinningar. Uppfinningar som underlättar allas vardag. Att vid designen av nya saker, miljöer och tjänster utgå från att det ska passa alla kallas just ”design för alla” eller universell utformning.

Tillgänglighet i lagen

Dålig tillgänglighet kan vara diskriminering. Det betyder att en person med en funktionsnedsättning kan anmäla verksamhet som inte är tillgänglig. Lagen säger att verksamheten ska göra vissa tillgänglighetsåtgärder för att personen ska komma i en liknande situation som en person utan funktionsnedsättning. Kraven gäller för bland annat restauranger, butiker, utbildning, arbete och sjukvård. Åtgärder som kan krävas är exempelvis hjälp med att plocka och packa varor i matbutiken eller att få menyn uppläst på restaurangen.

Det finns också lagar som bestämmer att byggnader, gator och liknande ska vara tillgängligt. Det handlar framförallt om att kunna ta sig in och flytta sig mellan byggnader i en stad. Här gäller att så kallade ”enkelt avhjälpna hinder” ska åtgärdas. Det kan handla om att åtgärda höga trösklar, tunga dörrar, bristfällig skyltning eller dålig ljudmiljö i butiker, restauranger eller biografer.

➤ Här kan du läsa mer om diskriminering och tillgänglighet:

[Diskrimineringsombudsmannen](#)

Hur tillgänglighet kan uppnås

Det yttersta ansvaret för tillgänglighet ansvarar samhället, eller staten för. Men även företagen och vi konsumenterna har ett ansvar att göra det vi kan för en tillgänglig handel. Det är viktigt att komma ihåg att målet är att skapa ett jämlikt och hållbart samhälle och att det krävs insatser från alla håll för att uppnå det.

Alla kan göra något för att öka tillgängligheten. De som jobbar inom vård och omsorg kan stötta med hjälpmedel och assistans medan företag och stat har ett mycket större ansvar att se till att produkter och tjänster är tillgängliga från början.

[Myndigheten för delaktighet](#) (MFD) är den myndighet i Sverige som har övergripande ansvar för att den svenska funktionshinderpolitiken genomförs. De har föreslagit en strategi för hur detta ska gå till. Strategin är ett bra sätt att se på hur samhället kan bli mer tillgängligt:

- 1. ATT KOMMA RÄTT FRÅN BÖRJAN** genom universell utformning – betyder att nya tjänster och produkter utvecklas så att de ska passa så många som möjligt redan från början.
- 2. ATT ÅTGÄRDA OCH UNDANRÖJA** redan befintliga brister – betyder att åtgärda sådant som är otillgängligt sedan tidigare.
- 3. SÄRSKILDA STÖD, ANPASSNINGAR OCH LÖSNINGAR** såsom hjälpmedel, ledsagning, färdtjänst eller särskilt stöd i skola och personlig assistans för att individen ska uppnå självständighet och delaktighet. Dessa kan fungera som kompensation för funktionsförmåga eller som kompensation av otillgänglighet i samhällets utformning.

4. MOTVERKA ALL FORM AV DISKRIMINERING

– Personer med funktionsnedsättning utsätts fortfarande för diskriminering. De har sämre förutsättningar och möjligheter än andra personer utan funktionsnedsättning att leva ett fullgott liv.

Tips! läs mer om hjälpmedel i Faktablad 4.